

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 6. decembra 2005*

V zadevi C-461/03,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo College van Beroep voor het bedrijfsleven (Nizozemska) z odločbo z dne 24. oktobra 2003, ki je prispela na Sodišče 4. novembra 2003, v postopku

Gaston Schul Douane-expediteur BV

proti

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas in J. Malenovský, predsedniki senatov, N. Colneric (poročevalka), S. von Bahr in J. N. Cunha Rodrigues, sodnika, R. Silva de Lapuerta, sodnica, K. Lenaerts, G. Arestis, A. Borg Barthet in M. Ilešič, sodniki,

* Jezik postopka: nizozemščina.

generalni pravobranilec: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sodni tajnik: R. Grass,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za nizozemsko vlado H. G. Sevenster in N. A. J. Bel, zastopnika,
- za Komisijo Evropskih skupnosti T. van Rijn in M. van Beek, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi
30. junija 2005

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 234 ES in na veljavnost člena 4(1) in (2) Uredbe Komisije (ES) št. 1423/95 z dne 23. junija 1995 o podrobnih izvedbenih pravilih za uvoz proizvodov v sektorju sladkorja, razen melase (UL L 141, str. 16).

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Gaston Schul Douane-expediteur BV (v nadaljevanju: Gaston Schul) in Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (v nadaljevanju: ministrstvo za kmetijstvo) glede uvoza trsnega sladkorja.

Pravni okvir

- 3 Člen 234 ES določa:

„Sodišče je pristojno za predhodno odločanje o vprašanjih glede:

- a) razlage te pogodbe;

- b) veljavnosti in razlage aktov institucij Skupnosti in ECB;

- c) razlage statotov organov, ustanovljenih z aktom Sveta, kolikor je v teh statutih to predvideno.

Kadar se takšno vprašanje postavi kateremu koli sodišču države članice in če to sodišče meni, da je treba glede vprašanja sprejeti odločitev, ki mu bo omogočila izreči sodbo, lahko to vprašanje predloži v odločanje Sodišču.

Kadar je takšno vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem države članice, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, je to sodišče dolžno predložiti zadevo Sodišču.“

- 4 Sporazum o kmetijstvu iz Priloge IA k Sporazumu o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (v nadaljevanju: STO) in potrjen v imenu Skupnosti s členom 1(1), prva alineja, Sklepa Sveta 94/800/ES z dne 22. decembra 1994 o sklenitvi sporazumov, doseženih v Urugvajskem krogu večstranskih pogajanj (1986–1994), v imenu Evropske skupnosti, v zvezi z zadevami, ki so v njeni pristojnosti (UL L 336, str. 1), v členu 5(1)(b) in (5) določa:

„Ne glede na določbe prvega (b) odstavka II. člena GATT 1994 se lahko vsaka članica zateče k določbam četrtega in petega odstavka spodaj [...], če:

a) [...]

- b) cena, po kateri se lahko ta proizvod uvaža na carinsko območje članice [STO], ki daje koncesijo, kot je določena na osnovi c.i.f uvozne cene določene pošiljke, izražene v domači valuti, pade pod sprožitveno ceno, ki je enaka povprečni referenčni ceni za določen proizvod v obdobju od 1986 do 1988.

[...]

5. Dodatna dajatev, ki se uvede na podlagi prvega (b) pododstavka, mora biti določena po tem vrstnem redu:

[...]“

- 5 Člen 15(3) Uredbe Sveta (EGS) št. 1785/81 z dne 30. junija 1981 o skupni ureditvi trga za sladkor (UL L 177, str. 4), kot je bila spremenjena z Uredbo Sveta št. 3290/94 z dne 22. decembra 1994 o potrebnih prilagoditvah in prehodnih ukrepih v kmetijskem sektorju za uporabo sporazumov, sklenjenih med Urugvajskim krogom večstranskih trgovinskih pogajanj (UL L 349, str. 105, v nadaljevanju: osnovna uredba), določa, da „uvozne cene, ki se upoštevajo za odmero dodatne uvozne dajatve, se določijo na podlagi uvoznih cen CIF za zadevno pošiljko“ in „uvozne cene CIF se v ta namen preverjajo z reprezentativnimi cenami tega proizvoda na svetovnem trgu ali na uvoznem trgu Skupnosti za ta proizvod“.
- 6 Komisija Evropskih skupnosti je sprejela Uredbo št. 1423/95 za določitev načinov uporabe osnovne uredbe. Člen 4(1) in (2) Uredbe št. 1423/95 določa:

„1. Če zahteva iz odstavka 2 ni predložena ali kadar je uvozna cena CIF zadevne pošiljke iz odstavka 2 nižja od ustrezne reprezentativne cene, ki jo določi Komisija, je uvozna cena CIF zadevne pošiljke, ki jo je treba upoštevati pri naložitvi dodatne dajatve, reprezentativna cena iz člena 1(2) ali (3).

2. Kadar je cena CIF zadevne pošiljke višja od ustrezne reprezentativne cene iz člena 1(2) ali (3), se lahko na uvoznikovo zahtevo, ki jo ta ob sprejetju uvozne deklaracije predloži pristojnemu organu države članice uvoznice, za določitev dodatne dajatve uporabi bodisi uvozna cena CIF zadevne pošiljke belega ali surovega sladkorja, preračunana v ceno za standardno kakovost, kakor je določena v členu 1 Uredbe (EGS) št. 793/72 za beli sladkor oziroma v členu 1 Uredbe (EGS) št. 431/68 za surovi sladkor, bodisi ustrezna cena za proizvod pod tarifno oznako KN 1702 90 99.

Uvozna cena CIF zadevne pošiljke se preračuna v ceno sladkorja standardne kakovosti s prilagoditvijo na podlagi ustreznih določb člena 5 Uredbe (EGS) št. 784/68.

V takih primerih se uvozna cena CIF zadevne pošiljke uporabi za določitev dodatne dajatve, pod pogojem, da zainteresirana stranka v tridesetih dneh od dneva sprejetja uvozne deklaracije predloži pristojnim organom države članice uvoznice vsaj naslednje dokaze:

— kupno pogodbo ali enakovredno dokazilo,

— zavarovalno pogodbo,

— račun,

— prevozno pogodbo (kadar je primerno),

- potrdilo o poreklu,

- pri pomorskem prevozu pa nakladnico.

Zadevna država članica lahko zahteva kakršne koli druge informacije in dokumente v podporo zahtevi.

Takoj po predložitvi zahteve se začne uporabljati zadevna dodatna dajatev, ki jo je določila Komisija.

Vendar razlika med zadevno dodatno dajatvijo, ki jo določi Komisija, in dodatno dajatvijo, ki se določi na podlagi uvozne cene CIF zadevne pošiljke, povzroči, da mora zainteresirana stranka ob zahtevi položiti varščino po členu 248 Uredbe Komisije (EGS) št. 2454/93.

Varščina se sprostí takoj, ko pristojni organ države članice uvoznice sprejme zahtevo na podlagi dokazov, ki jih je predložila zainteresirana stranka.

Pristojni organ države članice zavrne zahtevo, če sodi, da predloženi dokazi zahteve ne upravičujejo.

Če organ zahteve ne sprejme, varščina zapade.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 7 Gaston Schul je 6. maja 1998 vložil uvozno deklaracijo za 20.000 kg surovega trsnega sladkorja iz Braziliije po ceni CIF 31.916 NLG. Znesek dolgovane uvozne dajatve, kot so ga 13. maja 1998 sporočile carinske službe z oznako „preverjanje opravljeno brez popravkov“, je bil 20.983,70 NLG. Inšpektor službe za davke in carine okrožja Roosendaal je 4. avgusta 1998 v imenu ministrstva za kmetijstvo izdal zoper Gaston Schul odločbo o odmeri davka za plačilo zneska 4.968,30 NLG iz „kmetijskega prelevmana“. Ta prelevman je bil izračunan tako: 20.000 kg pomnoženo s 24,841182 NLG (11,11 ECU) iz dodatne uvozne dajatve in deljeno s 100 kg. Po brezuspešnem ugovoru zoper to odločbo o odmeri davka je Gaston Schul začel postopek pred predložitvenim sodiščem.

- 8 To je najprej ugotovilo, da je člen 15 osnovne uredbe o določitvi ureditve dodatnih dajatev v sektorju sladkorja enak členu 5 Uredbe Sveta (EGS) št. 2777/75 z dne 29. oktobra 1975 o skupni ureditvi v sektorju perutninskega mesa (UL L 282, str. 77), kot je bila spremenjena z Uredbo št. 3290/94, saj sta bili ti določbi, v sedanji različici, sprejeti istega dne.

- 9 V tem sektorju perutninskega mesa in jajc je Sodišče s sodbo z dne 13. decembra 2001 v zadevi Kloosterboer Rotterdam (C-317/99, Recueil, str. I-9863) razglasilo za neveljavnega člen 3(1) in (3) Uredbe (ES) z dne 28. junija 1995 o podrobnih pravilih za izvajanje sistema dodatnih uvoznih dajatev in o določitvi dodatnih uvoznih dajatev v sektorjih perutninskega mesa in jajc ter za albumin iz jajc in o razveljavitvi

Uredbe št. 163/67/EGS (UL L 145, str. 47), kolikor določa, da je tam navedena dodatna dajatev v načelu določena na podlagi reprezentativne cene, določene v členu 2(1) Uredbe št. 1484/95, in da se ta cena določi na osnovi uvozne cene CIF za zadevno pošiljko le, če uvoznik to zahteva. Po tej sodbi je Komisija prekoračila meje svojih izvršilnih pristojnosti.

- 10 Predložitveno sodišče meni, da je člen 3(1) in (3) navedene uredbe, ki ga je Sodišče razglasilo za neveljavnega, glede točk, ki jih je Sodišče presoјalo, enako določbam člena 4(1) in (2) Uredbe št. 1423/95. V obeh primerih bi naj šlo za osnovno uredbo, ki določa v skladu s členom 5 Sporazuma o kmetijstvu iz Priloge 1A k Sporazumu o ustanovitvi STO, da je dodatna uvozna dajatev izračunana na osnovi cene CIF, medtem ko je v izvedbeni uredbi Komisije izračun te dodatne dajatve na osnovi reprezentativne cene splošno določen.
- 11 Člen 4(1) in (2) Uredbe št. 1423/95 naj torej ne bi bil v skladu s členom 15 osnovne uredbe.
- 12 Vendar s sklicevanjem na sodbo z dne 22. oktobra 1987 v zadevi Foto-Frost (314/85, Recueil, str. 4199) predložitveno sodišče ugotavlja, da je le Sodišče tisto, ki se izreče o neveljavnosti akta institucij Skupnosti.
- 13 Hkrati meni, da vprašanje, ali bi lahko bilo drugače v nacionalnem sporu, kot je ta v postopku v glavni stvari, v katerem se postavlja vprašanje glede veljavnosti določb, ki so enake kot druge določbe prava Skupnosti, ki jih je Sodišče že razglasilo za neveljavne z odločbo, izdano o vprašanju za predhodno odločanje, kot je zgoraj navedena sodba Kloosterboer Rotterdam, zahteva razlago člena 234, tretji odstavek, ES.

14 Pod temi pogoji je College van Beroep voor het bedrijfsleven prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

- „1. Ali člen 234, tretji odstavek, ES nalaga nacionalnemu sodišču v smislu tega člena, naj predloži Sodišču v odločanje vprašanje, kot je to v nadaljevanju, glede veljavnosti določb uredbe, tudi kadar je Sodišče že razglasilo za neveljavne nekatere ustrezne določbe druge primerljive uredbe, ali pa se to sodišče lahko izogne uporabi prvih določb ob upoštevanju posebnih podobnosti z določbami, ki so bile razglašene za neveljavne?

2. Ali je člen 4(1) in (2) Uredbe [...] št. 1423/95 [...] neveljaven, kolikor določa, da mora biti dodatna dajatev, na katero se načeloma nanaša, določena na osnovi reprezentativne cene v smislu člena 1(2) Uredbe [...] št. 1423/95 [...], in poleg tega določa, da se sme ta dajatev izračunati na osnovi uvozne cene CIF zadevne pošiljke le, če uvoznik to zahteva?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

15 S prvim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali člen 234, tretji odstavek, ES nalaga nacionalnemu sodišču, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, naj predloži Sodišču vprašanje o veljavnosti določb uredbe, tudi kadar je Sodišče že razglasilo za neveljavne ustrezne določbe druge primerljive uredbe.

- 16 Glede vprašanj razlage izhaja iz sodbe z dne 6. oktobra 1982 v zadevi Cilfit in drugi (283/81, Recueil, str. 3415, točka 21), da mora sodišče, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, kadar se pred njim postavi vprašanje iz prava Skupnosti, izpolniti obveznost predložitve, razen če ugotovi, da postavljeno vprašanje ni ustrezno ali da je zadevna določba Skupnosti že bila predmet razlage s strani Sodišča ali da se pravilna uporaba prava Skupnosti ponuja tako očitno, da ne pušča prostora za noben razumen dvom (glej tudi sodbo z dne 15. septembra 2005 v zadevi Intermodal Transports, C-495/03, ZOdl., str. I-8151, točka 33).
- 17 Nasprotno iz točke 20 zgoraj navedene sodbe Foto-Frost izhaja, da nacionalna sodišča niso pristojna, da bi sama ugotavljala neveljavnost aktov institucij Skupnosti.
- 18 Odstopanja od pravila, na podlagi katerega nacionalna sodišča niso pristojna, da sama ugotavljajo neveljavnost aktov Skupnosti, so mogoča pod določenimi pogoji v primeručasne odredbe (zgoraj navedena sodba Foto-Frost, točka 19, glej v tem smislu tudi sodbe z dne 24. maja 1977 v zadevi Hoffmann-La Roche, 107/76, Recueil, str. 957, točka 6; z dne 27. oktobra 1982 v združenih zadevah Morson in Jhanjan, 35/82 in 36/82, Recueil, str. 3723, točka 8; z dne 21. februarja 1991 v združenih zadevah Zuckerfabrik Süderdithmarschen in Zuckerfabrik Soest, C-143/88 in C-92/89, Recueil, str. I-415, točki 21 in 33, in z dne 9. novembra 1995 v zadevi Atlanta Fruchthandelsgesellschaft in drugi (I), C-465/93, Recueil, str. I-3761, točke 30, 33 in 51).
- 19 Nasprotno se razlaga iz zgoraj navedene sodbe Cilfit in drugi glede vprašanj razlage ne more razširiti na vprašanja o veljavnosti aktov Skupnosti.

- 20 Uvodoma je treba poudariti, da tudi v primerih, ki so na prvi pogled podobni, ni mogoče izključiti, da poglobljena preučitev razkrije, da določbe, katere veljavnost je vprašljiva, ni mogoče enačiti z določbo, ki je že bila razglašena za neveljavno zlasti zaradi različnih pravnih ali, glede na okoliščine primera, dejanskih spremljajočih okoliščin.
- 21 Namen pristojnosti, ki jih Sodišču priznava člen 234 ES, je zagotovitev enotne uporabe prava Skupnosti s strani nacionalnih sodišč. Ta zahteva po enotnosti je nujna zlasti takrat, kadar gre za veljavnost akta Skupnosti. Razlike med sodišči držav članic glede veljavnosti aktov Skupnosti lahko ogrožajo samo enotnost pravnega reda Skupnosti in ogrozijo temeljno zahtevo po pravni varnosti (zgoraj navedena sodba Foto-Frost, točka 15).
- 22 Možnost za nacionalnega sodnika, da odloči o neveljavnosti akta Skupnosti, prav tako ni združljiva z nujnostjo po skladnosti sistema sodnega varstva, določenega s Pogodbo ES. Glede na to je treba poudariti, da predhodno odločanje v zvezi s presojo veljavnosti pomeni, na enak način kot ničnostna tožba, način nadzora zakonitosti aktov Skupnosti. S členoma 230 ES in 241 ES na eni strani in s členom 234 ES na drugi strani je Pogodba uvedla celovit sistem pravnega varstva, namenjenega zagotovitvi nadzora zakonitosti aktov institucij, s tem, da ga je zaupala sodniku Skupnosti (glej sodbo z dne 23. aprila 1986 v zadevi Parti écologiste „Les Verts“ proti Parlamentu, 294/83, Recueil, str. 1339, točka 23; zgoraj navedeno sodbo Foto-Frost, točka 16, in sodbo z dne 25. julija 2002 v zadevi Unión de Pequeños Agricultores, C-50/00 P, Recueil, str. I-6677, točka 40).
- 23 Skrajšanje trajanja postopka ni razlog za utemeljitev posega v izključno pristojnost sodnika Skupnosti za odločanje o veljavnosti prava Skupnosti.

- 24 Sicer pa je treba poudariti, da je sodnik Skupnosti v najboljšem položaju, da odloči o veljavnosti aktov Skupnosti. Dejansko imajo institucije Skupnosti, katerih akti so vprašljivi na podlagi člena 23 Statuta Sodišča, pravico do intervencije pred Sodiščem v obrambo veljavnosti teh aktov. Poleg tega lahko Sodišče na podlagi člena 24, drugi odstavek, tega statuta zahteva od institucij Skupnosti, ki niso stranke v postopku, vse podatke, za katere presodi, da so nujni za postopek (glej zgoraj navedeno sodbo Foto-Frost, točka 18).
- 25 Iz celote navedenih preudarkov izhaja, da je na prvo vprašanje treba odgovoriti, da člen 234, tretji odstavek, ES nalaga nacionalnemu sodišču, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, naj predloži Sodišču vprašanje o veljavnosti določb uredbe, tudi kadar je Sodišče že razglasilo za neveljavne ustrezne določbe druge primerljive uredbe.

Drugo vprašanje

- 26 Z drugim vprašanjem predložitveno sodišče sprašuje, ali je člen 4(1) in (2) Uredbe št. 1423/95 neveljaven, kolikor določa, da mora biti dodatna dajatev, na katero se nanaša, načeloma določena na osnovi reprezentativne cene v smislu člena 1(2) te uredbe in da poleg tega določa, da se mora ta dajatev izračunati na osnovi uvozne cene CIF zadevne pošiljke, le kadar uvoznik to zahteva.
- 27 Iz besedila člena 15(3), prvi pododstavek, osnovne uredbe jasno izhaja, da se lahko za osnovo za odmero dodatne dajatve uporabi le uvozna cena CIF za zadevno pošiljko.

- 28 Uporaba tega pravila ni z ničimer pogojena in nima nobene izjeme.
- 29 Člen 15(3), drugi pododstavek, osnovne uredbe nedvoumno določa, da se reprezentativna cena tega proizvoda upošteva le za preverjanje točnosti uvozne cene CIF.
- 30 Nasprotno člen 4(1) in (2) Uredbe št. 1423/95 pogojuje upoštevanje uvozne cene CIF za določitev dodatne dajatve s tem, da uvoznik za to predloži uradno zahtevo, skupaj z določenimi dokazili, in v vseh drugih primerih nalaga upoštevanje reprezentativne cene, ki je splošno pravilo.
- 31 Kolikor člen 15(3) osnovne uredbe ne določa izjeme od pravila določitve dodatne dajatve na osnovi uvozne cene CIF, je člen 4(1) in (2) Uredbe št. 1423/95 v nasprotju s to določbo.
- 32 Na drugo vprašanje je torej treba odgovoriti, da je člen 4(1) in (2) Uredbe št. 1423/95 neveljaven, kolikor določa, da je dodatna dajatev, na katero se nanaša, načeloma določena na osnovi reprezentativne cene, določene v členu 1(2) te uredbe, in da se ta dajatev določi na osnovi uvozne cene CIF zadevne pošiljke le, če uvoznik to zahteva.

Stroški

33 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški teh strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Člen 234, tretji odstavek, ES nalaga nacionalnemu sodišču, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, naj predloži Sodišču vprašanje o veljavnosti določb uredbe, tudi kadar je Sodišče že razglasilo za neveljavne ustrezne določbe druge primerljive uredbe.**
- 2. Člen 4(1) in (2) Uredbe Komisije (ES) št. 1423/95 z dne 23. junija 1995 o podrobnih izvedbenih pravilih za uvoz proizvodov v sektorju sladkorja, razen melase, je neveljaven, kolikor določa, da je dodatna dajatev, na katero se nanaša, načeloma določena na osnovi reprezentativne cene, določene v členu 1(2) te uredbe, in da se ta dajatev določi na osnovi uvozne cene CIF zadevne pošiljke le, če uvoznik to zahteva.**

Podpisi

